Бөлім:	**6.3 XIII - XV ғасырдың біріншіжартысындағы Қазақстан**
Педагогтің аты-жөні:	Рыскелдиева Ф.А
Күні:	15.01.2024ж
Сынып: 6	Қатысушылар саны: Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	**Моңғол шапқыншылықтарының салдары**. Зерттеу сұрағы: Орталық Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, әлде моңғолдар ма?
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау 6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
Сабақтың мақсаты	Моңғол шапқыншылықтарының салдарын талдайды
Құндылықтар	Ұлттық мүдде:**Қазақстанның қауіпсыздыгін қамтамасыз етуге дайын болу;** Талап:**дұрыс қарым-қатынас орната білу;** Ар-ұят:**Халқына адал қызмет ету;**

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі//уақыты	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Ұйымдастыру 2 мин Өткен білімді еске түсіру 10 мин	**«Өз болжамың» әдісі** «Орасан зор аумақты алып жатқан Моңғол империясы ыдырағаннан кейін картада қандай өзгерістер орын алуы мүмкін?» Жаңа сабақтың тақырыбын, зерттеу сұрағы, мақсаты мен бағалау критерийлерін таныстырылады. «Сиқырлы дорба» сұрақтарға жауып беру I топ Шыңғыс хан және оның Қазақстан территориясының жаулап алуының себебі. II топ Моңғол империясының	Оқушылар түрлі жауаптарды қайтарулары мүмкін: империяның құлдырап, бөлшектеніп кетуі, бағыныштты мемлекеттердің өз тәуелсіздігі үшін күресінің басталуы, ішкі алауыздық пен кикілжіңдердің орын алуы және т.б.	**ҚБ** Мұғалім оқушылар жауабын мұқият тыңдап кері байланыс беріп отырады және оқушылар фишка арқылы бағаланады.	Атамұра, 2010 Алтын Орда http://e-history.kz/media/upload/

	қоғамдық құрылымы. III топ Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. ЕБҚ оқушыға сөздерді түсіндіру, тапсырманың нақты бір бөлігін ерекшелеп көрсетіп ұсыныңыз		 Дескриптор: 20Фишка-10-9 балл 15 ф-8-7 балл	
Жаңа білім 15 мин 15 мин	**Моңғолдардың қыпшақтар өміріне әсері** XII ғасырдың басында Шыңғыс хан әскерінің жорықтары нәтижесінде Дешті Қыпшақ даласы толық жаулап алынды. Қыпшақтардың бірталай рулары моңғол билігін мойындамай, қарсылық көрсетіп көшіп кетті. Қыпшақ даласында Моңғол империясының «Ұлы жасақ» ережелері орнығып, Шыңғыс хан орнатқан саяси дәстүрлер енгізілді. Шыңғыс әулетінің үстемдігі, ұлыстық жүйе, әскер жасақтау ережелері осы дәстүрлердің белгілері болды. Қыпшақ тайпаларының негізінде ортақ халықтың қалыптасу үдерісі тоқтап қалды. Дешті Қыпшақ даласының тайпалары оның аумағына келген моңғол және түрік тайпаларымен этникалық және шаруашылық қатынастарға түсті. Видео, жаңа мәліметтермен танысу **Дерекпен жұмыс** Жошы ұлысының орнына құрылған алғашқы ірі мемлекеттердің бірі ретінде Алтын Орданың **өмірлік циклін** зерттейді.	**Дескриптор:** - Қазақ хандығы құрылғаннан кейінгі елдің ішкі жағдайын сипаттайды; - Қазақ хандығы құрылғаннан кейінгі елдің ішкі жағдайында орын алған өзгерістерді экономикалық, әлеуметтік, этникалық, тарихи, саяси, демографиялық факторларға жіктейді. https://youtu.be/_aDHrIJaQhg?si=9sZU9rk8S3DRtu-4	**ҚБ** Мұғалім оқушылар жауабын мұқият тыңдап кері байланыс беріп отырады «Ең үздік жауап» бір-бірімен жұмыстарын алмасып,өзара бағалау жасайды **ҚБ** Мұғалім оқушылар жауабын мұқият тыңдап кері байланыс беріп отырады	Қазақстан тарихы туралы моңғол деректемелері. ауд. Н. Базылхан; ғыл. ред. М. Қ. Әбусейітова. Р. Б. К. Д. Оссон «от Чингисхана до Тамерлана». – Алматы: «Санат», 2001.

10 мин	**Зерттеу және талдау «Ойлан, топтас және бөліс»** **1топ** Алтын Орданың құрылуына әсер еткен факторлар (соғыстар, географиялық, экономикалық, сыртқы, әлеуметтік-саяси факторлар). **2 топ** Алтын Орданың күшеюі (билік үшін күрес, мемлекеттіліктің қалыптасуы,басқа территорияларды басып алу, экономикалық күштілік, мәдениеттің дамуы). **3топ** Мемлекеттің құлдырауы (ішкі алауыздық, әлеуметтік теңсіздік, экономикалық дағдарыс, үздіксіз соғыстар, бөлшектеніп кету). **1 Тапсырма** «Орта Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, моңғолдар ма?» деген зерттеу сұрағының кем дегенде 3 себебін анықтаңыз. *Орта Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген моңғолдар. Себебі:* *1*______________________ *2*_______________________ *3*_______________________ *Орта Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген қыпшақтар. Себебі:* *1*______________________ *2*_______________________ *3*_______________________ Орта Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген моңғолдар. Себебі:	Оқушылар топ ішінде деректік мәліметпен танысып, басқа топтарға өз мәліметтерін айтып береді. **Дескриптор:** - Қазақ хандығының құрылуын кімдер еске сақтау керектігін атайды; -Қазақ хандығының құрылуындағы оқиғалардың жағымды/жағымсыз нәтижелерін талдайды; - Қазақ хандығы құрылған кезде және бүгінгі күні оқиғаның маңыздылығына баға береді. **Дескриптор:** - Кестедегі бос және сұрақ белгісінің орындарын толтырады; - Қазақ елін кім, қашан «Ұлы Дала» деп атағанын анықтайды; - Елбасының қазақ даласын не себепті «Ұлы Дала» деп		

		атағанына болжам жасайды. **Жазба жұмыс** Жауабы: • Орталық Азия Моңғол империясының құрамына кірді; • басқару жүйесін өзгертіп, ұлт болып қалыптасуын кешеуілдетті; • шаруашылықты қиратты, кей қалалар жер бетінен жойылып кетті; • қалалар және ауылдар қирап, ондағы мәдениет ошақтары, кітапханалар жермен-жексен болды.		
Бекіту 3 мин	Сабақты қорытындылау Үйге тапсырма XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің дамуындағы өзгерістерді оқу, мазмұндар Ашық тест тапсырмаларын орындау	Сабақтың тақырыбын қорытындылау	«Ең үздік жауап» **Фишкаларды санау, ең үздік жауапқа баға беру**	
Кері байланыс	 «Жетістік баспалдағына» стикерге жазып қалдырады.	Тақырып бойынша не білетінін, не білгісі келетінін, не білгенін жазады	Оқушылар бағалай критерийлер імен өз деңгейлерін бағалайды	стикер